

Foglalat. Erdély és Magyarország: (Kolozsvári napló; Szathmár megyei közgyűlés; Faber' beszélőgépe; Zólyom, Győr, 's Krassó megyei közgyűlések; magyar nyelv' terjesztésére Gyürky Pál' adakozása.) Ausztria. Oroszország. Németország: (evangelikusok' zsinatja Stuttgartban; német könyvtárosok' gyűlése.) Franciaország: (Darmes' ügyében a' pairek' titkos ülése; szerencsétlenség Algirban.) Anglia: (Russel lordnak a' cukor 's gabonavámok' tárgyában tartott beszéde.) Spanyolország: (Espartero egyedüli kormányzónak választott.) Újabb tudósítások: (aargauai nagy tanács' határozata.) Hírdetések.

Erdély és Magyarország.

Kolozsvári napló. Folyó hó' 23-án az itteni ev. reformatusoknak egy érdekes népünnepök volt. 1809 óta évenként az uri szent vacsorával először élni kívánók a' helybeli paptól néhány hétig előleges oktatást vesznek a' hitvallásból, úgy a' nevezetesebb egyházi történetek- és tudni szükségeseiből; szerzett ismereteikről pünköszt előtti vasárnapon a' templomi tisztelet' végzetével közpróbat állanak, azután alkalmoszerű beszéd mellett a' hitben megerősítetnek, megáldatnak 's szent jelekkel élnek. Egy igenszívható innep ez, mert a' még arany reményekkel kecsegtetett ifjuekkor lép először életbe, hol ha legszerencsésebb is a' rozsaszín álmak helyett csak kopár valót lelend; megújulnak e' napon az egykori kinézések, vágyak' emlékei a' jelenlevőkben, 's a' jelenlét is öszvehasznításnak eredményei — könyük. Most is érzékenyítőleg folyt el e' szertartás, mellynek hatását a' külvárosi templomban helybeli pap Herepei Gergely szívhez szóló 's könyűitől kísért beszéde még élénkebbé tette. A' hitben megerősítettek' száma azon templomban 77-re ment. A' belvárosi templomban ezen alkalommal rendes pap Vadas József tartott hasonló érdekes beszédet. Itt 35 fiu és 31 leány erősítetett meg. — Feltűnő volt továbbá, hogy a' külvárosi templomban a' megerősített 25 fiu közül csak 15, a' 52 leány közül csak 16 tudott olvasni, itt Kolozsvártt, hol annyi a' tanuló intézet, 's jelesen az ev. reformatusoknak a' külvárosban olly két előiskolájok van, mellyben ingyen tanítást nyerne a' kisdetek. Valóban nem ártana azokat, kik önhasznokat át nem látni elég gyarlók, kényszerítő szabályokkal is rá szorítani, legalább itt és olly helyeken, hol csupán akarat' hiánya lehet akadály. — A' kolozsvári nagy gyapjvásár' felállítására iránt kedvezők a' kinézések. A' közvélemény általában hévvel fogadta a' tervet, 's még azok is, kiknek érdekeikkel némi részben öszveütköznék, ritkán tapasztalható engedélylyel 's részvéttel nyilatkoztak iránta. Kolozs-megyében, mellynek vásáros helyeiről a' közelség miatt legtöbb akadálytól lehet tartani, csupán Szentpéter, Mocs és Bánffy-Hunyad' részéről tétetett némi ellenmondás, de ezek is könnyen kiegyenlíthetők; ugyan is Mocs igen méltányos hangon, de ragaszkodva egyszersmind százados kiváltságához, nem ellenzi a' nagyvásár' felállítását, de csak olly feltétellel, hogy aug. 1-jén tartatni szokott vására tétessék által cserében azon napokra, mellyeken eddig a' kolozsvári nyári vásár tartatott, az áttáblázási költséget Kolozsvár' városa hordozván. A' szentpéteri birtokosok sérelmeket vélik emberi emlékezet óta fennálló vásári joguknak ezen változtatása által, mivel ott jul. 18 — 20-ik napjain legélénkebb gyapju- és sajtvásár van, mit a' kolozsvári gyapjvásárnak ezen napokra tétele csökkenteni fogna, azt kívánák tehát, hogy a' kolozsvári vásár ne jul. 18-án, hanem 22-kén kezdődjék. Bánffy-Hunyad' abban látja sérelmét, hogy ha a' kolozsvári vásár illy hamar kezdődne az ottani nyári vásár után, mellynek napja, jul. 26-ra esik, a' vevők ott kevesebbet vásárlának azon reményben, hogy pár napot várva a' kolozsvári nagy vásárban több kilátással adhatnak vehetnek. Úgy hiszszük egyik ellenvetés sem szül nagy nehézséget. A' megye' több része vetélkedő készséggel pártolta a' javaslatot. Remélni lehet a' felsőes kir. főkörmány' kegyes pártolásától, mellyet a' terv iránt eddig kitüntetni méltóztatott, hogy a' nagyszerű vállalat ellen gőrdíthető minden akadályokat el fogja hazánk' jóvára 's az illető felek' megnyugvására háritani tudni. —

(Szathmári gyűlés.) N. Károly május' 16-kán. Évnyegyedes közgyűlésünkről értesíteni erdélyi olvasóimat kötelességem. Szathmár-megye' közgyűlése május' 10-kén kezdődött. Sok történet 's folyt kivált az elsőbb napokban, mikről elmélkedni még több napokig lehet. A' régibb tisztí dynastia' letűntével, 's az új feltámadtával, valóban forrongási állapotban vagyunk. Küzdésben van-

nak az emberi indulat' elemei, az emberi szív', lélek' fensége és gyarlósága harczolnak gyakran egymással. Vármegyénk' közgyűlése' figyelmét annyira a' mult foglalja, hogy a' jelennek miatta alig élhetünk, 's engedjen meg a' tisztelt szerkesztőség, ha késtem tudósítással. — Valóban nehezebb feladatu tárgy aligha volt valaha tollam alatt. Köznylvánosság elibe részrehajlatlan szempontu iránynyal akarni fellépni, a' történeteket tesiben lélekben érdeklenni, az igazságot kimondani, 's eltalálni egy átaljában a' valót, az enyimmél több jártasságu tollat, 's minden esetre több talentumu agyvelőt kíván. A' közönséges történetek' képe mindég különböző egyedek' lelkébe tükrözvén le magát, rendszerint többnyire individualis bélyegű formákat vált, 's így néha a' közérdekű történet' roppant panorámája az individualitas' csálható lámpafényénél igaz színben nem mutatkozhatik. Én individualitasomat le nem vetkezhetem, te jámbor olvasóm ítélj megint individualitasod szerint. Szathmár megye újra mondom forrongási állapotban van, a' lezárt tiszttakar', 's főként volt kormánytisztt' multja áll rosta alatt, 's szinte akkor, mikor a' mult idők' ész, akarat, hatalom szülte vissza élései ellen harczolunk, ott állunk, hogy min magunk az ész, akarat, 's hatalom birtokkal visszaélünk. Itt is ott is, akkor is most is emberi gyarlóság. Itt, 's illyenkor értem a' Cicero' victoriam temperare mondásának felségességét. — Tisztviselőink a' multban törvényesnél nagyobb diurnumokat huztak az igaz, 's ezen visszaélés keményen rosszatat is, de mind e' mellett is bajos volna egy tekintettel elhatározni, azért huztak-e ők roppant diurnumokat, mert mi tőlök roppant szolgálatokat látszottunk kívánni?! 'S minden esetre, ki a' mult idők' körülményeit közelebből ismeri, kéntelen megvallani, hogy az akkor uralkodott vezéreszmék' (tagosítás) következtében egy mindenható tisztviselőre volt szükségünk; megnyertük, térdet fejet hajtottunk akkor szinte mindnyájan, de az idők változtak, az egyik lángész kidörögte villámai, 's másik állott elé, melly az ész, 's ékesen szóllás' lángnyilaival át meg átvillámolván a' most uralkodólag álló vihar' fellegeit bár néha fellegszakadásokat okozva, dudvát virágot elsöpör, még is igen gyakran csendesb záporozásával jótékonyon hat a' lesült és sárgult mezőkre. (E' villám Kovács Lajos.) Akkor is most is egy fennsőbb erőnek hódolunk. — De még is van valami különbség a' régibb 's mostani kormányelv' jelszava közt. Multban e' volta' jelszó: a' hatalom legfőbb igazság, most: az igazság legfőbb hatalom. 'S azt hiszem az egész világ teremtése óta végzetéig mindig e' két állítást változtatta 's fogja változtatni. Én részemről mindig az utolsó' zászlója alá esküszöm. — De már térek Erdélyt tárgyzó közlésekre is. Szathmár megye a' részek' visszakapcsolása iránt az anyaországhoz, mind ő felségéhez egy alázatos feliratot, mind a' testvér vármegyékhez egy ezen kérelmet pártoló felszólítást határozott. *

Indítványba hozatott azon már hírlapok által kedvetlenül nevezetessé lett főeskütti hátirat' tartalma is, mi szerint azon válaszban az unitáriusok ország' törvénye szerint állítólag Magyarországból kitiltottaknak mondtak. Szathmár megye' rendei a' főeskütti' választat komolyan rosszalák és hibáztaták, 's ezen hitöket jegyzőkönyvbeiktaták **. Ha elmém birta volna felfogni azon szép mondatokat, 's igaz hazafiui szívből származott beszédeket, mellyek ez alkalommal e' tárgyról többek által mondtak, ide iktatnám azokat is, de mindég tompul az emlékezet' ereje akkor, mikor a' szív' édes érzelmártól lepetik meg. — Nem hallgathatom el e' tárgy' felhozatával még ns. Szathmár megye' mostani lelkes első al-

* E' felirást jövő számunkban terjedelmesen közlendjük. Szerk.

** A' határozatot jövő számunkban szinte közlendjük. Szerkeszt.

ispánjának azon igen szép 's köztudomásra méltó háti-
ratát nem tudni, mi szerint maga az alispán úr, bár catholicus, egy kike-
resztelkedett 's pápistához férjhez ment asszony' régibb gyermekeit
az által állott anya' kívánsága' ellenére is született hitőkben hagyat-
ni parancsolja, 's a' hitváltoztatást érett korokig a' zsidó gyerme-
kek' lelkiszabadságának oltalmára felfüggesztette, bár a' gyermekek
a' catholicus plébánus által már le voltak foglalva. — Hol egy cat-
holicus alispány illy szellemű háti-
ratot ad ki, ott vallásos türel-
metlenségtől félni nem lehet. De különben is nyíltan ki kell már
mondanom, most mikor az unio' eszméje a' két testvérhon' me-
leg keblű fiainak agyában csirába indult, hogy Erdélynek Magyar-
országhoz csak vágyinía lehet, csak vágyinía illik, 's csak vágyinía
kell; — 's azt kilencz évi saját tapasztalatimból mondhatom. Ki-
lencz éve már, ha szabad e' kényes 's érdekes tárgyban saját pa-
rányiságomat felhozni, mióta nekem mint erdélyinek itt Magyar-
országon, 's különösen e' nemes megye' kebelében lakni szeren-
csém van. Ha valaki, én minden bizonytalansággal elhozott volt ma-
gammal erdős hazám iránt mind azon előszerelmet, mi egy ha-
zájáért melegen érző szívbe, 's mind azon előítéletet, mi csak egy
csupán maga hazáját közelebből ismerő agyba belé férhet, 's ö-
szinte meg kell vallanom: hogy esztendőknél kellett elteltie, míg
a' lelkemben libegő 's a' két testvérhont hasonlító mérlegben
csak az egyensúly is megtörténhetett. Édes bilincsekkel köti a' meg-
szokás keblünket az ismert tárgyakhoz, édenre változtatik a' sivatag is
megszokás által, 's ez oka, miért mindenki hazájáért olly ingerlékeny
's érte mindig meleg kebelével élni kész, ellenben az ismeretlen
távoli tárgynak nem lévén semmi édes képe emlékeztetünkbe le-
nyomva, igen gyakran méltánytalanok, természetesen hidegek, 's
többnyire igazságtalanok vagyunk iránta. Én e' kétlaki állapotom-
ban, bátor vagyok egy kis párhuzamot a' két hon között tenni.
Vajha az igazságot egy részről is meg nem sérteném!! — Erdély
természeti fekvése letűkrözte magát politikai életébe is, ott egekig
meredő sziklák, mély völgyek' szomszédságban állanak, így
a' közgyűlési teremekben iszonyu messziségre áll a' főbb osztály
a' másiktól, 's ez oka, hogy a' magasságról nem hat le gyakran
a' mélységbe a' kiáltás, 's megfordítva. Ott a' gyűlésteremek parancs-
nokok 's engedelmeskedők közt oszlanak meg, 's igen gyakran az
alsóbb nemesség, ha hallja az aranyas mentés indítványt, fedetlen
fővel is kalapjához kap, 's helyest kiált: Magyarországon e' rop-
pant hégzag bé van töltve. Itt a' nemesség nem lépeszte annyi
osztályokra magát, 's ez által olly erőt fejtett ki magából, melly
nem enged az aristocraticus szemkápráztatásnak. Ott néha egy a-
rany, határoz: itt nem. Ott igen gyakran elég a' tekintet, a' név,
hogy győzzön: itt győzelemre szellemi 's anyagi erő kíváncsítik.
Ott közügyek' fonalát néhány kéz intézi, 's a' többség hallgatva
utánmegy: itt minden érdekes közügy küzdés és harcz tárgy 's a'
megbukott igaz ügy is legalább jaj, 's fájdalmak között hal meg.
Erdély egy Maros, melly hajókat nem bír, 's vizeit ezer egyes
érdek átlánczolta; Magyarország egy Duna, melly terhes hajókat
hord hátán, 's vesszőgátokkal nem hagyja magát korlátoztatni. Ott
a' törvény 's emberi jogérzet könyvek' holtbetűiben lappang: itt a'
nemzeti életbe, a' tömeg' lelkébe szívárgott már által. Ott egye-
seknél nagy felvilágosodást, igazi liberalismust, tömegeknél rö-
gött balitéleteket 's ferde szempontokat találsz. Magyarország hosz-
szas harcza után sok előítéleteket már legyőzött, 's ha a' közdol-
gok' tusájában észszel, akarattal, lélekkel bírsz, pártoló ölelő karok-
ra számolhatsz. Én részemről a' sorsom felett mindig örködött
gondviselésnek csak hálával tartozom, hogy engem akkor, mikor
egy imádott magas állásu 's még magasabb erényű hölgy' édes a-
nyai szárnya alá ez országba küldött, egyszersmind alkalmat nyuj-
tott, hogy a' léget tisztító észvillámoknak egy szikrája, a' közanya
földre hulló tanácskozási felhőknek egy cseppje, ha akarok lehes-
sek, 's lelkemben ha még teljesítetlen kívánság maradt, az csak a'
lehet, hogy egész Erdély az anyaországhoz visszakapcsolódva a' nemes
éldeletekben osztkozhassék, mert igaz az: hogy az élet' legédeseb
érzelme, az önérő érzet, 's ezt a' két testvérhon csak egyesülés
által nyerheti meg.

Nagy Elek m. k.

Faber' beszélő gépe. Az articulált emberi szózatot még
eddig semmi hangszer nem utánoszthatá, olly csudálatos a' beszéd
organumainak szerkezete. Faber' elleste a' természet' titkait; el-
leste, miként hajlong és alakszik nyelv és ajak a' különböző betű-
ejtésnél; és csinált száját, ajkakat, nyelvet és orrot mind kaucsuk-
ból (gummi elasticum) 's mindezt egy kulcszat (claviatura) sege-
delmével olly helyzetbe teszi, minőbe a' természet' mechanismusa

éppen azon betű' kimondásánál az ember' izmait. Másik oldalon van
egy fűvő, a' beszélő gépe' tüdeje, ezt Faber egy lábantyúval moz-
gatja; és a' gép egészen érthetőleg szól; 's a' mint több vagy ke-
vesebb levegőt kap, a' szerint magasan vagy alantan, vékonyan,
vastagon, hangosan vagy suttogva; sőt énekel is érthető articulált
hangokkal. P. Hl.

E' napokban Barra István, Pest megyei egyik rendes főor-
vostól, ki tanulmányait a' kolozsvári ev. ref. főiskolában végzé
kitűnő szorgalommal 's csak önére támaszkodva, egy igen ér-
dekes és közhasznu munka jelent meg e' cím alatt: „Növénytan.“
A' derék szerző ezen elméleti és gyakorlati növénytant mintegy
előkészületül bocsátja a' nemzet elébe, hogy a' magyar addig is,
míg rendszeres fűvészkönyve megjelenhetend, eleve megismer-
kedhessék e' hasznos tudománnyal. A' könyv tiszta és a' nagyobb
tömeg' értelméhez mért nyelven van írva, 's orvosok- 's gazdáknak,
sőt némelly mesterembereknek is, különösen ajánlható. P. Hl.

Zólyomból. Beszterczébányán apr. 20kán megkezd-
ett évnegyedi közgyűlésünk' első tárgya ismét a' vegyes házasság
vala. Mindjárt a' gyűlés' megnyitásakor értettük elnök első alispán'
szóbeli jelentéséből, hogy már néki négy eset panaszoltatott bé,
mellyben a' cath. plébánusok megtagadák az áldást, valamint azt is,
hogy azok a' fennálló határozat szerint már perbe idéztetvék. En-
nek folytában Zala, Esztergom 's a' t. megyék' körlevelei, miután
Zólyom' rendei e' tárgyban a' zalai értelmében még jan. 12kén in-
tézkedtek, tudomásul vétetvén, az említett folyamodások' egyike
olvasatott fel. Figyelmet gerjesztő volt már maga a' folyamodó
Bocskay Annának, Horn özvegyének neve is. Hajdan az első
a' bécsi békekötés' szerzője, a' másodikat Gusztáv Adolfnak a' har-
minczéves háboruban vitézkedett egyik jeles tábornoka viselé. Va-
lóban úgy tetszett, mintha Bocskay István' szelleme komoly kérdést
intézne jelen századunk' vallásos mozgalmainak indítóihoz: ha vall-
jon megfellebbezték-e az alapról, mellyen a' bécsi békekötés épült?
meg-e a' kölcsönös viszonyosságról? meg-e a' vallások' törvény e-
lőtti egyenlőségéről? A' historiai nevű özvegy panaszkodik, hogy
fia' vegyes házasságától megtagadtatik az áldás; hogy az elkészített
lakoma, nem akarván a' felek áldás nélküli szerződésre lépni eske-
tés' előzménye nélkül, a' menyasszonynak többszöri ájulása, a' je-
lentévk' hallgatag elfogódása közben emésztetett fel; előadja, mi-
szerint a' plebanust arra kérte, adná e' párt, ha már templomban
teljességgel nem akarja, legalább azon megyei kápolnában össze,
hová a' rabok szoktak bécsozáttatni. Végül az iránt esedezik: he-
lyeztetnék e' házaspár olly állapotba, hogy szerződését cath. vagy
evang. templomban, vagy pedig valamely törvényhatóság előtt, de
az eddig megadni szokott szertartások' kíséretében, minden leala-
csonyítás nélkül, egész ünnepélyességgel minél előbb megköthesse.
Az e' tárgy iránt felterjesztendő felírásban megemlíttetni határoz-
tatott egyébként az is, miszerint nemzeti függetlenségünk tekinte-
téből ő felsége előtt annyiban ünnepélyes óvás tételik a' csanádi
püspök' intézkedései ellen, mennyiben azokat Rómában a' magyar
nemzet' nevében tenné. — Gyűlésünk' második napján egy folya-
modás ismét hosszabb tanácskozást idézett elő. E' szerint egy, ve-
gyes házasságra lépni szándékozó nő, az áldás' megtagadása által
egyházából kizáratva hívén magát, 's keble' legforróbb in-
dulatának ellent nem állhatva, arra kéri a' rendeket, eszközlenék
ki számára az ev. vallásra átmenetelt. Erre hasonló felírás hatá-
roztatott, mellyben a' RR. kijelentik, hogy a' szabad átmenetre
nézve az 1607: k. e. 1, az 1648: 5 's az 1794: 26 t. cz.-hez,
melly nem az átmeneteli szándékot, hanem már a' meg-
történt átmenetelt rendeli ő felségének bejelentetni, — szo-
rosan ragaszkodnak ugyan; az eset' rendkívülisége miatt azonban
arra kéri ő felségét, méltóztatnék részint ezen, részint minden
hasonló, hihetőleg gyakrabban előfordulandó esetekre előleges en-
gedelmét legkegyelmesebben megadni. — Harmadik napon Zom-
borka Pál korponai evang. polgár, nemzendő gyermekeinek a' cath.
hitben neveléséről adott térítvényének ünnepélyesen ellentmond-
ván, ellenmondásáról bizonyáglevelet kért. — Általában ellenkez-
vén a' térítvények törvényeink' szellemével és Zólyom rendjeinek
többször kijelentett elveivel: a' kérelem helyesnek találtatott, any-
nyival is inkább, minthogy illyen térítvények, hahogy a' ház a-
ság' megkötése után azonnal visszahuzatnak, királyi
rendeletek által is érvényteleneknek nyilvánítvák. Ezen vég-
zéssel a' papság nem ellenkezett. P. Hl.

Győrött majus' 11-kén: Tegnap végződött megyei közgyű-

lészünk' emlékezetes tárgyai köv.: 1) A' nm. H. tanács azt, hogy a' megye becsületbeli tisztviselőket nevezett ki, hatáskörén kívülinek bélyegezvé, 's hasonló kinevezéseket eltiltván, ez iránt a' jegyzőkönyvbe ellenmondó óvás tétetett, 2) az egész tisztviselő kar azon okból, mert a' választáskor kitűzött 3 év' elmúltá után többé szolgálni nem köteleztethetik, hivataljáról leköszönt; — nehogy azonban ebből az egész megyére káros hatású zavar eredjen, a' Rk, bizodalomok' kijelentése mellett, a' tisztikart további hivatalviselésre felszólították; mit ez jövő közgyűlésig szíves is volt elvállalni; nehogy pedig akkor a' megye' legnagyobb rendetlenségbe zavarodjék, felírás határozatott, melyben ezen fontos körülmény is felemlítetvén, az hogy a' főispán' kinevezetése által a' tisztválasztásokról szóló törvények' megtartása eszközöltessék, újabban kéretek. — 3) a' nm. H. tanács az adó' beszédetése iránt utasítást adván, 's a' fizetést makacsul elmulasztók ellen katonai hatalomkarral használtatni rendelvén, a' Rk fájdalmasan említék, hogy az adó' rendes beszédése egyedül az adózók' szegénysége miatt mulik; ezen elszegényülés' oka pedig egyenesen a' kereskedésnek harminczadok általi gátlásában fekszik; miért is a' nm. H. tanács megkéretni határozatott, hogy a' kereskedésnek valahára bilincsei alóli felszabadítását hathatós közbenjárásával eszközölni méltóztassék. 4) Mivel a' vegyes házasságok iránt tett felírásra válasz nem érkezett, a' késkedés pedig ezen kérdés' elintézése körül nagy veszélylyel járna, újabb felírás határozatott, melyben ő cs. k. fels. alázattal megkéretik, hogy tekintve a' kedélyek' feszült állapotját, ezen sérelmeknek törvényszerű orvosoltatása végett minél előbb Pestre országgyűlést hirdetni méltóztassék. 5) A' kettős beneficium iránti indítvány nem talált pártoló többségre. 6) Szathmár megye' 12 ismeretes pontjai köztetszéssel az országgyűlési tárgyak közé jelöltettek. 7) Pestmegye' magány alkalommal érkezendő leveleinek tovább küldetése mindenkor az alispáni hivatal által eszközöltetni rendeltetett. 8) A' gyorsírók' pártoltatására aláírási iverk adtak minden járásbeli szolgabíróknak. Végre 9) a' győr-mosonyi Duna' szabályoztatása végett küldöttség nevezetett, mely Mosonymegyével egyetértőleg munkálанд. J-r.

Krassó megye f. év apr. 2kai gyűlésében a' panszlavismusra vonatkozólag többek közt köv. végzé: Súlyosb, kározosb bünt a' KK. és RR. alig ismervén; és aggodalmat, keserű fájdalmat szülvén kebleikben a' hírlapokból is értett vétke irány; ama' merész állítást, hogy a' szlavismus a' bánági megyékben, 's különösen e' megye' kebleiben is pártolókra, rokonszenvre számíthat, rágalomnak nyilvánítják 's ünnepélyesen visszautasítják. Továbbá egész rémletességiben ismervén a' KK. és RR. a' veszélyt, mely a' szláv elem' gátolatlan terjesztéséből áradhatna áldott hazánkra, ő cs. kir. felségét jobbágyi alázattal megkérni határozták, hogy az egész birodalom' 's különösen Magyarország' érdekeit veszélyeztető 's kormányzási bölcs elvekkel meg nem férhető ama' vétkekre megsejtesítésre hathatós rendeleteket tenni méltóztassék. Ugyane' gyűlésben olvastatott fel tiszti jelentése a' magyar nyelv' terjesztésére ügyelő megyei választmányának, mely is több tanítót jelent jutalomra érdemesnek, kik ugyanabban részesültek is; méltán kérdezheti itt a' honbarát, hogy a' kiosztott jutalom honnan és kitől származik? Gyürky Pál főispány úr ő exc. azon hőkeblű hazafi, ki adózóink' jóléte eszközölését, 's megyénk' fénye nevelését tűzvén ki czélul, a' sors' mostohasága által megyénk' kebleiben majd egészen elfojtott, de már szebb jövőd' reményivel éledni kezdő hazai édes nyelvünk', 's így nemzetiségünk' terjesztésére 1855 óta évenként 100 pengő ftot áldozik a' haza' oltárára. Továbbá főispány úr ő exc. megkéretett, hogy mult évben tett ígéretéhez képest a' mármár 5 éves tiszti kar' megújítására minél előbb tisztválasztószéket tartani 's ennek határnapját hová hamarább tudtul adni méltóztassék. J-r.

Ausztria.

Ő felsége januar. 5kén költ patense által a' jérusálemi Szent János' lovagrendét a' lombard-velencei királyságba béhozván, e' végre Velenczében priorságot alapított.

Oroszország.

Az orosz czár, a' koronaörökös' házassága' alkalmával a' lengyelekről is megemlékezék, t. i. a' politikai vétkekért halálra ítélték' büntetését örökös fogságra változtatta, sőt néhány egyént Sibiériából vissza is hívott.

Németország.

A' bieberichi költés, mely felett — mint olvasóink emlé-

kezhetnek — a' németországi kis herczegségek csaknem hajba kapának, annyira elbordaték, hogy 5 gőzhajó már is a' közlekedést elkezdette.

Stuttgardban az evangelikusoknak zsinatjok van; ott újénekes könyv' készítése 's a' liturgia' elrendezése felett tanakodnak.

A' német könyvárosok Lipcsében évi gyűlést tartottak; ők a' könyvvizsgáló biztossággal nagyon elégtelenek. Reimer Károly azt hozá indítványba, hogy ezen egyesületből (melly egyébiránt 7 száz tagot számlál) könyvkiadó soha cenzorral viszonyba ne lép-jék. Erhard pedig úgy vélekedik „kéretnék szokott és törvényes úton a' német szövetség arra meg, hogy miután az országban szanaszét nagy nyugalom van, és a' nép a' hont és trónt egyaránt bálványozza, adjon a' 18ik cikk értelmében sajtó szabadságot.“ A' többségnek igen tetszik ez utóbbi vélemény 's azt elis fogadá.

Franciaország.

A' pairudvar majus' 10-kén titkos ülést tartott, 's ekkor Girard de l' Ain a' nyomozó biztosság' nevében felolvasá a' király' élete ellen Darmés által elkövetett merénylet felőli előterjesztményt. A' főbűnösön kívül tíz egyén vonaték még vád alá. Darmés ugyan első kihallgatáskor azt állítá, hogy tervét a' teljesedésbe vétel' próbálata előtt csak óra negyeddal határozta el, de a' nyomozásból kiviláglik, miként ő a' gyilkolás' gondolatát rég forgatá agyában. A' szallásán talált iratok feltárak, hogy az úgy nevezett communisták' titkos társaságának tagja volt. A' bűntársak is, kik többire kézművesek és a' legszegényebb helyzetű néposztályhoz tartozók, ezen czinkos szövetség' gyűléseiben részt vettek. — Illy előkészületek után a' pairudvar, mint fenytő ítélőszék majus' 11-kén ülést tartott, 's délután 3 óra körül elhatározta, hogy 8 vádlott felségértés' keresete alá ne essék, ellenben Darmés mint az oct. 15-ki merényletben főbűnös, Duglos és Considere mint bűntársak ítéltesse meg. Ezen határozatot 146 pair irta alá. Az ügyfolyam' megnyitására később fog nap határozatni.

Duvivier tábornok tíz évi tapasztalás után jól ösmervén az arabok' csatázása' módszerét, miután a' francia tábor hírlapjában is említett vállalatára elindult, aprilis' 19-kén napi parancsot bocsátott ki, melyben a' körül árkolt helyek' 's ostromházak' parancsnokait és az őrséget inté, hogy észöken legyenek, mert az ellenség a' jó alkalmat használva őket hihetőleg megfogja támadni. Fájdalom mind ennyi oktatás sem tevé okossá a' katonaságot. A' többek közt, Müller, az idegen ezred' kapitánya, kénye szerint portyázott szanaszét, míg holmi arabokra akadott, kiket sebtén üzőbe vett; ezek álszaladással kelepczébe vonák a' tiszt urat, t. i. olly helyre csalták, hol 6 száz beduin rejtkezdek. Hatvan katoná lett e' gondotlanság' áldozatja, a' többiek szerencsájökre még Dely Ibrahim nevű faluba visszavonulhatnak.

A' követkamara' majus' 11 ki gyűlésében az egész belköltségvetés 1842-dik évre elfogadtatott. Midőn később a' hadi kiadások jegyzékére került sor, Soult marsal kinyilatkoztatja; hogy a' kormány az újontan alakított ezredek' megtartása mellett van ugyan, de mi saját személyét illeti, ha a' martiusi ministeriumnak tagja lett vala akkor, inkább akará, hogy e' helyett az az előtt létezett ezredek szaporitattak volna meg egy egy zászlóaljjal.

Anglia.

Az alház' majus' 7ki ülésében nagy halmazkérelmek nyujtának a' czukorvám' változtatása ellen bé. Lushington, határozott jellemű whig, a' négerkereskedés' és rabszolgaság' eltörlésében fáradhatatlan buzgolkodó, most a' ministerek' terve ellen tör; Irland' igaztója O'Connel kész Dublinban olly gyűlésbe jelenni meg, hol a' lord Mayor elnökösködik, barátsággal szorongatja a' polgármester' kezét, csak hogy a' kormánynak védvám és gabona-törvény körüli szabadelvű intézkedéseit még csirában elfoljthassa. Temérdek kérelmet tettek tehát különböző párt' emberei, noha nagyobb számmal a' toryak, az alház' asztalára le. Meghatározaták: az ülés biztossággá alakuljon a' szőnyegre emelt tárgy' részletes bonczolgatására. Ekkor Russell lord a' ministeri tervet általában 's főleg a' czukorvámra vonatkozólag felfejt. Beszéde a' legérdekebbek' egyike, 's mi vezér eszméin keresztül kísérni fogjuk őt. „Ha“ így szóla, „merőben csak pénzügy kérdés volna indítványunk, úgy a' tárgyalást tisztelt barátomnak, a' kereskedés' ministerének, magasabb ösmérete és mély belátására bízám; de — nézetem szerint — a' kormány' javallata nemzeti érdekű, 's ezer fonadékaival a' polgári viszonyok közt széteresülő. Az év' elején tisztán látók, hogy az ország' kényes pénzügyi helyzete komoly figyelmet igé-

nyel; még ekkor szilárdul elhatároztuk a' gyarmat- és gabonavám új alkotását: nem pártusául gördítjük tehát tervünket most, mint sokan állítják vagy hinni színlik, a' közvitatás elébe. Soha sem rejtett előttünk, milly hatalmas, 's egy részben dicsérendő érzelmek által védett érdek, 's a' polgári társaság' minő osztályzatai fognak legyőzésünkre egyesülni. Látjuk milly gyöngédek, és részvevők a' négerék' sorsában azok, kik Canadából akarnak hajó és épületfát hozni bé. Milly ömlékeny a' szeretet, szívható a' szájalom azok keblében fekete felebarátaink iránt, kik — 's ezt viszont jól jegyezzük meg — kik a' gabonavám' szabályza-sa ellen felzajdultak. Illy renditő phalanxsal szemben határozám el harcot állani, noha nincsenek oldalammal hatalmas kereskedői testületek, gyarmatosak és hajógyártók, kik jól rendezett egyesület, közgyűlések és aláírások által pártoljanak; részemre csak egy társulat emel szót, az elhagyott 's magával is gyakran jöhetőetlen néptömeg, a' kenyérre és fara szorult emésztők, kiknek vagyonuk és kényelmök töletek 's e' nap' vitatásától függ. A' közép tengeren, Chinában 's Canada' os erdői közt történt események az angol hadi erő' emelését tevék főszükségg. Innen 2,400,000 ft st. fogyaté (deficit) keletkezett, melyet most fedeznetek kell. A' ház-nak joga volt egyes kiadásokra felhatalmazását elvonni, most azonban a' kormány' pénzügyi tervének ellenszegülni, annélkül, hogy a' hiány' pótlására mód nyujtának, ez nagy és magában bizó párt-tól ferde gáncoskodás volna. A' ministerium gondolkodék, hogy kölcsön által fedezze a' fogyatékat, de ezen menekülés felszines ott, hol állandó, 's évenként előkerülő hiányról van szó. A' rendes adó szaporításán is törtük eszünket, azonban a' most előterjesztett terv, melly nébány béviteli vámat változtat meg, érett fontolás után a' legtanácsosabbnak tetszett; mert általa pénzügyi czélok is eléretnek, 's a' nép is inkább könnyül mint terheltetik. De midőn a' kormány abban állapodott meg, hogy a' fa és czukorkérdésben tüzzön ki szabályokat, méltó vád alá esett volna, ha az ezekkel rokon fajú gabonakérdést, a' földtulajdonosok' óriás egyedáruskodását illetlen hagyná, holott különben is előre látható, hogy ezen ügy elébb vagy később Anglia' kereskedési viszonyai' teljes átalakulásának emeltyűje leend. A' britt gyarmatokban a' néger felszabadítás kedvező sükert mutat, a' néger munkabéresek' állapotja anyagilag hasonlíthatatlanul jobb, mint az a' nya ország' fehér kézműveseinek. Gondoljunk ez utóbbi osztály' elérhetőségéről is. Am bizonyítson rokonszenvet a' ház a' jamaicai és trinidadai feketék iránt, de a' manchesteri és boltoni gyárakban nyomorgók' szenvedései is hassanak szívére. Gyárainkra nézve nagy fordulatpont előtt állunk. Okozza bár Német, Svecz és Franciaországoknak az ipar' ezen ágaiban tett nagy előhaladása; vagy Amerika' feltékenysége, melly az angol cikkek' terjedése' elébe mind nagyobb korlátokat von, okozza azon körülmény, hogy készítményeink' kicserélése olly pontra emelkedett, minél tul új piac' kinyitása nélkül terjeszkedni nem lehet: okozza bár mi, vagy együtt ezek' összehatása, minden esetre el nem tagadható az, hogy testvér szigeteink' napszamosainak feles része kényelemre nem, sőt az életszükségek' kielégítésére is alig számíthat, 's még ez éven a' szegények' tárából segedelmet lesők temérdek mennyiségben fognak szaporodni. 'S most kérdem a' házat: megtagadja-e az angol néptől a' törvényes könnyítést, 's vonakszik-e nyujtani annak ke-

nyeret 's a' mindennapi kelleket? A' ház' határozata nagy eredményű leend. Ha látni fogja Európa, hogy Anglia, ezen óriás kereskedő állomány, ezen szabad és századok óta közgazdasági kérdésekkel foglalkodó nemzet, a' korlátlás' és tilalom' rendszereit tekinti a' kereskedési politica' legjobb elvének, akkor a' száraz földi hatalmak is az ő példáját tűzik sinormértékül; gyároaik így fognak szólni: nézzetek mit cselekvék Albion, adjatok tehát nekünk is védvamat és egyedáruskodást! Ekkor a' világpiacz' szabályai vá korlát és megszorítások válnak. Kérdem: reméletek-e ebből hasznat magatoknak 's az emberiségnek? Ki van hivatva, hanem mi, a' föld' minden zugába szétterjeszteni a' kereskedést és gyármiveket? Mi ha szabadon nem fejlík erőnk hanyatlunk. — Különb is hitem az, hogy mentől szabadabb a' közlekedés, a' föld' népei minél többféle érintkezésbe jönek, 's kölcsönös szükségük' kicserélése végett egymásra szorúlnak; a' polgárasodás annál hatalmasabban terjed. A' hová ti karton-kötegeiteket (Ballen), 's aczélárúkkal terhelt szekrényeiteket bévivétek, oda az emberiebb érzetek, és igaz keresztény elvek azokkal együtt érkezének meg."

Spanyolország.

A' kormányzóság' megválasztására a' cortes majus' 8-kán köz-ülést tartott. Az első szavazáskor 153-mal 156 ellen elhatározták, hogy csak egy egyén neveztesse ki kormányzónak. A' második szavazás' eredménye következő volt: Espartero 179, Arguelles 103 szavat kapott. Nyolcz szó mint külleg hiányos elszakítaték. Espartero tüstént kormányzónak hirdetteték ki.

Újabb tudósítások.

Majus' 7-kén 10 kén és 11-kén is a' czukor', hajó és épületi fa', 's mellesleg a' gabona' védvámja felett vitatkozott az angol al-báz. Ezen napokról még igen gyarló tudósításaink vannak; csak nem minden a' szónoklók' lajstromából, 's némi töredékes kivonatokból áll. Sardon viscount és Hogg' (mind ketten conservativok) beszédeiből feljegyzett közlemények bírnak még legtöbb érdekl; ezek nem akarják áltlatni: miért kíván Russel lord szabadabb versenyt a' czukor' béhozatalára nézve; holott az idén a' gyarmatokból 60,000 tonnával több fog Angliába bévitetni mint tavaly, 's tehát — kifejezésök szerint — nádméz hiány miatti éhelhalástól legkevesebbé sem lehet tartani. A' jelen kérdésben a' szabad kereskedés' eszméje rosszul alkalmaztatik; mert ha Angliarabszolgák által készített idegen czukort földére bécocsa, akkor gyarmatait, kiknél a' rabszolgaságot megtiltá, tetemesen károsítja; mert ezek a' drágább munkabér miatt a' néger tulajdonosokkal nem versenyezhetnek. Továbbá új ösztönt nyernek a' feketékkel kereskedő országok gyalázatos vállalataik' folytatására. Főleg az észak-amerikai közállományokban a' négerfelszabadítás hátráltatik; mert ott a' közvélemény az Antillakon tett kísérlet' sikerétől függeszté az egész ügyet fel. A' kormánynak még azon körülményt is mérlegbe kell vetni, miként csak az imént biztatá a' tőkepénzeseket fel, hogy Keletindianában robbant öszveget fordítsanak czukortermesztésre. Ezek a' ministerek' szöszegése által könnyen bukásra juthatnak. — Az aargauai nagy tanács a' canton gyűlésnek a' kolostorok' eltörlesztése' tárgyában hozott rendeletét folyó hó' 7kén vitatás alá vévén következő határozatot tön: 1) Az eskütársak (a' cantonok) szólíttassanak fel a' canton gyűlés' végzése' teljesítésbe nem vételére; 2) ha e' részben kedvező feleletet nem nyerne Aargau, akkor elvei' részszerinti áldozatával is kész a' felett tanácskozni; minő módosításokat tehetne még januarius' 15-kán hozott határozatában; 3) addig is a' kolostori birtokok idegen czélokra fordítását felfüggeszti; 4) Ezen határozata a' nagy tanácsnak a' kis tanács által körirat' után közöltessék a' polgárokkal.

Igazítás: A' 170-ik lap' 1ső hasábjá' 42-ik sorában ezen szó után „arany” ki maradt „dolmány.”

Mikor?	Levegőmérő (Barometrum)			Hévmérő (Reaumur)			Szél	Időjárás.
Majus'	reg. 7 óra.	d. u. 2 órakor	este 9 órakor	reg. 7 óra.	d. u. 2 órakor	este 9 órakor.		
25kén	27'' 11'''	—	—	+ 14	+ 23	+ 16	N. 1	Reg. és d. napfény, d. u. eső 266 k. h. dörgéssel.
26kén	27'' 11'''	27'' 10'''	27'' 11'''	+ 15	+ 22	+ 14	K D. 1	Reg. és d. napfény, d. u. eső 14 k. h.
27kén	27'' 11'''	—	—	+ 14	+ 22	+ 16	D. 1	Reg. napfény, azután felleges.

ELŐFIZET. FIGYELMEZTETÉS.

Erdélyi Híradó' 's mellék lapjai' ára 1841-ik év' második felére peng. pénz.

1. Erdélyi Híradóé, Nemz. Társalkodóval 's Vasárnapi Ujsággal együtt — fiemei velinen, hetenként négy ív — 5 for.

2. Erdélyi Híradóé Nemz. Társalkodóval, vagy Vasárnapi Ujsággal hetenként-3 ív csak — 4 for.

Mind ezek közül akármelyik Kolozsvártt helyben 24 krral olcsóbb.

3. Nemzeti Társalkodó Vasárnapi Ujsággal együtt — 3 for.

4. Nemzeti Társalkodó magára a-kár hová — 2 for.

5. Vasárnapi Ujság — 1 for. 30.

6. Hirdetése' díja ltól — 10 sorig 20 kr., azon felül minden sortól 2 kr. pengő pénzben.

Előfizetni lehet minden cs. kir. postahivataloknál; ezeken kívül Enyeden Vajda Dániel,

Szebenben Incze József, M. Vá sar helytt Dózsa Elek és Moos István, K. Vá sar helytt Kovács Dániel, Csík szé kben főtiszt. Tankó Albert, Debreczenben Szabó János, Bécsben Pataki Sándor uraknál, Pesten a' Serviták' piaczán a' Schweitzer című Aebly kereskedésnél 's az Athenaeum' szerkesztőségénél.

Athenaeum felévre 5 for. 48. kr.

Az előfizetést elfogadják Kolozsvártt az Erd. Híradó' szerkesztőségé, N. Enyeden Vajda Dániel ur.

Hirdetés.

(3) A' cs. kir. nemes testőrsereg' istállója' kiegészítésére szükség van ezen évben 8 szürkére, melyeknek legalább 15 marok nagyságúknak 's 4 éveseknek kell lenni. Minőségökhez képest egy darabért rendes remonta árul 110 és 130 fel 250 pengő rf. van

határozva; a' kitűnő szép alakukért még ezen ár-nál valamivel több is adatik.

Kiknek tehát illeten eladó lovaik lennének, sziveskedjenek ez iránt a' vásárlásra felhatalmazott itteni tábornagyokat és brigadásokat értesíteni, Kolozsvártt maj. 15kén 1841. (3)

(2) A' kolozsvári ó vári azon aerarialis telek, rajta találtató építményekkel együtt, melly egyfelől a' Trandafir örökösök' polgári telke, másfelől pedig a' Klastrom utca' szomszédságában fekszik, felsőbb rendelet' következtében, jelen évi junius' 14kén közönséges és nyilvános árverés' után, többet igérőnek, az igérendő summát készpénzben rög-tön le is számítandónak örök áron eladandó, 's miután az arról készüendő vásárléval a' felséges kir. kincstári tanács által helyben hagyatandik, — birtokába is bocsátandó. Kinek vevő szándéka leend a' kolozsvári főbarmineczadi cancellarián előlegesen is értekezhetik, a' netalántán tudni szükségesnek tetszhető körülményekről. (3)